

1. Stručná charakteristika vývoje zahraničního obchodu České republiky v roce 2008 a v 1. pololetí 2009

- Nevýznamný růst obrátu zahraničního obchodu**

Zahraníční obchod zaznamenal v roce 2008 poprvé od vstupu České republiky do Evropské pouze nevýznamný meziroční růst obrátu (o 0,2 %), který byl vyvolán meziročním poklesem vývozu, neboť dovoz provázal ještě mírný meziroční růst. V 1. pololetí 2009 se nepříznivý vývoj prohloubil a obrát zahraničního obchodu meziročně klesl o 20,2 %. Výraznější pokles dovozu v porovnání se snížením vývozu vedl k navýšení přebytku obchodní bilance proti 1. pololetí 2008. Kladné saldo zahraničního obchodu bylo v 1. pololetí 2009 dokonce o 9,9 mld. Kč vyšší oproti přebytku obchodní bilance za celý rok 2008.

Tabulka č. 1 Zahraniční obchod celkem

	2007	2008	Meziroční změna	2008	2009	Meziroční změna	2008	1. pololetí 2009
				1. pololetí			2007	1. pololetí 2008
				v mld. Kč				
Vývoz	2 479,2	2 473,7	-5,5	1 299,6	1 049,6	-250,0	99,8	80,8
Dovoz	2 391,3	2 406,5	15,2	1 235,6	972,5	-263,1	100,6	78,7
Obchodní bilance	87,9	67,2	-20,7	64,0	77,1	13,1	.	.

- Pokles vývozu do všech teritoriálních uskupení**

Vývoz klesl v roce 2008 (vyjma SNS) do všech teritoriálních uskupení. Trend poklesu pokračoval v zesílené podobě i v 1. pololetí 2009, kdy nejvýrazněji postihl vývoz do států EU a dále pak do SNS. Pozice států EU na celkovém vývozu České republiky se tak od roku 2004 (87,1 %) oslabila ve prospěch států mimo EU.

Tabulka č. 2 Teritoriální struktura vývozu

	2008	Meziroční změna		Podíly v %	2009 1.pololetí	Meziroční změna		Podíly v %
	v mld. Kč		v %		v mld. Kč		v %	
Vývoz celkem	2 473,7	-5,5	-0,2	100,0	1 049,6	-250,0	-19,2	100,0
z toho do:								
- vyspělých tržních ekonomik	2 241,3	- 17,7	-0,8	90,6	957,3	-227,1	-19,2	91,2
v tom do:								
- států EU	2 107,9	-5,7	-0,3	85,2	893,5	-220,9	-19,8	85,1
- států ESVO	46,8	-3,5	-6,9	1,9	24,4	-0,3	-1,1	2,3
- ostatních VTE	86,6	-8,5	-8,9	3,5	39,4	-5,9	-13,0	3,8
- rozvojových ekonomik	82,6	-2,1	-2,5	3,3	41,4	-0,6	-1,4	3,9
- evropských tranzitivních ekonomik	24,4	-1,7	-6,7	1,0	8,5	-3,9	-31,6	0,8
- Společenství nezávislých států	106,3	13,9	15,1	4,3	34,7	-14,7	-29,7	3,3
- ostatních států	14,3	-1,6	-10,0	0,6	7,3	-0,4	-5,4	0,7
Nespecifikováno	4,8	3,7	335,4	0,2	0,4	-3,3	-88,4	0,1

- Snížení dovozu hlavně ze států EU**

K meziročnímu poklesu došlo v roce 2008 pouze u dovozu ze států EU, dovoz ze států mimo EU (kromě ostatních vyspělých tržních ekonomik) zaznamenal zvýšení (celkově o 13,9 %). V 1. pololetí 2009 pokles dovozu pokračoval nejen ze států EU, ale i ze států (vyjma států ESVO) mimo EU (o 15,4 %).

Tabulka č. 3 Teritoriální struktura dovozu

	2008	Meziroční změna		Podíly v %	2009 1.pololetí	Meziroční změna		Podíly v %
	v mld. Kč		v %		v mld. Kč		v %	
Dovoz celkem	2 406,5	15,2	0,6	100,0	972,5	-263,1	- 21,3	100,0
z toho z:								
- vyspělých tržních ekonomik	1 817,3	-78,7	-4,2	75,6	738,6	-209,5	-22,1	76,0
v tom z:								
- států EU	1 611,4	-81,6	-4,8	67,0	643,9	-203,5	-24,0	66,2
- států ESVO	42,0	4,8	12,8	1,8	22,4	4,5	24,9	2,3
- ostatních VTE	163,9	-1,9	-1,1	6,8	72,3	-10,5	-12,7	7,5
- rozvojových ekonomik	1 45,4	7,8	5,6	6,0	66,1	-6,6	-9,1	6,8
- evropských tranzitivních ekonomik	8,0	1,5	24,1	0,3	3,1	-2,2	-42,0	0,3
- Společenství nezávislých států	213,6	55,5	35,1	8,9	65,0	-42,6	-39,6	6,7
- ostatních států	217,1	27,4	14,4	9,0	96,2	-3,1	-3,1	9,9
Nespecifikováno	5,1	1,7	50,7	0,2	3,5	0,9	35,4	0,3

- Vysoký přebytek zahraničního obchodu**

Kladné saldo zahraničního obchodu bylo druhým nejvyšším (po roce 2007) v historii samostatné České republiky (krytí dovozu vývozem kleslo ze 103,7 % v roce 2007 na 102,8 % v roce 2008). Přebytek obchodní bilance se meziročně zvýšil se státy EU skoro o 76 mld. Kč, se státy mimo EU schodek obchodu meziročně vzrostl téměř o 97 mld. Kč (hlavně vliv prohloubení deficitu s Čínou a Ruskem). V 1. pololetí 2009 se aktivum obchodní bilance vrátilo k nárůstu (o více jak 13 mld. Kč proti 1. pololetí 2008) a jeho výše přesáhla bezmála o 10 mld. Kč docílenou hodnotu za rok 2008. Se státy EU kladná bilance obchodu meziročně sice klesla, krytí dovozu vývozem bylo však vysoké (138,8 % proti 131,5 % v 1. pololetí 2008). Hlavní vliv na navýšení celkového přebytku obchodní bilance mělo snížení schodku zahraničního obchodu se státy mimo EU o více jak 30 mld. Kč.

Tabulka č. 4 Teritoriální struktura bilance zahraničního obchodu

	2008	Meziroční změna	Krytí dovozu vývozem v %	2009 1. pololetí	Meziroční změna	Krytí dovozu vývozem v %
	v mld. Kč			v mld. Kč		
Bilance zahraničního obchodu celkem	67,2	- 20,7	102,8	77,1	13,1	107,9
z toho s:						
- vyspělými tržními ekonomikami	424,0	- 61,0	123,3	218,7	- 17,6	129,6
v tom s:						
- státy EU	496,5	75,9	130,8	249,0	- 17,4	138,8
- státy ESVO	4,8	- 8,3	111,4	2,0	- 4,8	108,9
- ostatními VTE	-77,3	- 6,6	52,8	- 32,9	4,6	54,5
- rozvojovými ekonomikami	-62,8	- 9,9	56,8	- 24,7	6,0	62,7
- evropskými tranzitivními ekonomikami	16,4	- 3,2	304,5	5,4	- 1,7	275,5
- Společenstvím nezávislých států	-107,3	- 41,6	49,8	- 30,3	27,9	53,4
- ostatními státy	-202,8	- 29,0	6,6	- 88,9	2,6	7,6
Nespecifikováno	-0,3	2,0	94,5	- 3,1	- 4,2	12,5

- Změny ve zbožové struktuře**

Pohyby ve zbožové struktuře zahraničního obchodu se v roce 2008 vyznačovaly nižší dynamikou, resp. poklesem vývozu i dovozu u významných tříd SITC (viz tabulka 3 v příloze). Snížení vývozu i dovozu, a tím i oslabení úlohy v celkovém zahraničním obchodu, zaznamenaly stroje a dopravní prostředky a polotovary a materiály, které současně navýšily přebytek obchodní bilance a měly proto pozitivní vliv na celkovou obchodní bilanci. Negativní dopad na saldo zahraničního obchodu mělo prohloubení deficitu obchodu s minerálními palivy a pokles přebytku obchodu s průmyslovým spotřebním zbožím. Téměř všechny třídy SITC (vyjma dovozu zemědělských a potravinářských surovin a výrobků) zaznamenaly v 1. pololetí 2009 pokles zahraničního obchodu. Výrazné snížení vývozu i dovozu pokračovalo u strojů a dopravních prostředků a polotovarů a materiálů. Polotovary a materiály měly ale pozitivní dopad na zvýšení přebytku celkové obchodní bilance, stroje a dopravní prostředky snížením aktiva působily opačně. Významný podíl na meziročním zlepšení kladného salda zahraničního obchodu v 1. pololetí 2009 měl nižší schodek obchodu s minerálními palivy téměř o 27 mld. Kč a s chemickými výrobky o 7,4 mld. Kč.

Tabulka č. 5 Zbožová struktura zahraničního obchodu celkem v roce 2008

	Celkem	v tom:					
		zemědělské a potravinářské suroviny a výrobky	suroviny nepoživatelné a minerální paliva	chemické výrobky	polotovary a materiály	stroje a dopravní prostředky	průmyslové spotřební zboží a zboží j.n
	0 - 9	0+1+4	2+3	5	6	7	8+9
Vývoz v mld. Kč	2 473,7	97,1	148,9	147,3	482,5	1 331,0	266,9
- meziroční změny							
- v mld. Kč	-5,5	8,8	16,5	3,2	-18,6	-12,4	-3,0
- v %	-0,2	9,9	12,5	2,2	-3,7	-0,9	-1,1
Struktura vývozu v %	100,0	3,9	6,0	6,0	19,5	53,8	10,8
Dovoz v mld. Kč	2 406,5	122,4	314,4	247,1	474,5	994,8	253,3
- meziroční změny							
- v mld. Kč	15,2	0,4	64,7	-1,3	-25,7	-33,2	10,3
- v %	0,6	0,4	25,9	-0,5	-5,1	-3,2	4,3
Struktura dovozu v %	100,0	5,1	13,1	10,3	19,7	41,3	10,5
Obchodní bilance v mld. Kč	67,2	-25,3	-165,5	-99,8	8,0	336,2	13,6
- meziroční změny v mld. Kč	-20,7	8,3	-48,2	4,5	7,2	20,8	-13,3